

יד מהרש"א
מסכת בבא בתרא
פרק בית כור
קב. – קח.

יב' תמוז תשע"ו

© Yechezkel Folger 2016

א

מפתח

דף קב:	3
רשב"ם ד"ה האומר	3
בא"ד והוא בריבוע	3
תד"ה המקדיש	4
דף קג:	4
סוגיא דאין נמדדין עמה חלק א' תד"ה אין נמדדין	4
סוגיא דאין נמדדין עמה חלק ב' תד"ה אי הכי	5
דף קג:	6
תד"ה אם הי' סלע	6
דף קד:	6
סוגיא דמדה בחבל חלק א' רשב"ם ד"ה אלא מהא	6
סוגיא דמדה בחבל חלק ב' רשב"ם ד"ה כגון דהוי זולא מעיקרא	8
סוגיא דמדה בחבל חלק ג' תד"ה פחות כל שהוא ינכה	9
סוגיא דמדה בחבל חלק ד' תד"ה אלא לאו חלק א'	10
סוגיא דמדה בחבל חלק ה' תוספות בא"ד אלא לאו	12
דף קד:	13
סוגיא דמדה בחבל חלק ו' רשב"ם ד"ה הכי גרסינן	13
סוגיא דמדה בחבל חלק ז' רשב"ם ד"ה ואית דמפרשי	15
דף קה:	16
סוגיא דבן ננס חלק א' תד"ה ובא מעשה	16
סוגיא דבן ננס חלק ב' תד"ה אבל בא	16
סוגיא דבן ננס חלק ג' תוספות בא"ד נראה	18
דף קה:	20
סוגיא דבן ננס חלק ד' רשב"ם ד"ה קא משמע לן	20
סוגיא דבן ננס חלק ה' רשב"ם בא"ד מתניתין איכא למימר	22
סוגיא דבן ננס חלק ו' תד"ה פירושי קמפרש	24
סוגיא דבן ננס חלק ז' בא"ד ואם תאמר	25
דף קו:	26
סוגיא דבן ננס חלק ח' בא"ד פרושי קמפרש	26
סוגיא דבן ננס חלק ט' בא"ד וההיא דבא	27
סוגיא דפחות משתות חלק א' תוספות ד"ה ה"ג ולטעמיך	28
סוגיא דפחות משתות חלק ב' רשב"ם ד"ה הכי גרסינן	30
דף קו:	31
רשב"ם ד"ה ולשמואל	31
תד"ה ושמואל אמר	31
דף קז:	31
תד"ה ורב אסי מספקא לי'	31
דף קז:	33
תד"ה מסתיי'	33

דף קב:

רשב"ם ד"ה האומר

בפרשב"ם בד"ה האומר כו' ולא מקום הראוי לזרוע כור תבואה קאמר אלא לפי חשבון כו' עכ"ל הא ודאי דלפי חשבון חצר המשכן נמי בית סאתים כפי זרע קאמר ולשון בית כור נמי בית כור זרע משמע כמ"ש התוס' בפרק הכונס אלא דר"ל דלא נאמר כפי מקום הראוי לזרוע קאמר דיש מקום דלא מצמיח כ"כ כמו במקום אחר דהשתא ע"כ בית כור תבואה קאמר ואהא קאמר דבכל מקום משערינן בשוה דהיינו בית כור זרע כחצר המשכן ששיערו חכמים וק"ל:

1) רשב"ם

a) Part 1

- i) The חצר of the משכן was 100 אמות by 50 אמות or 5,000 square אמות
- ii) "מקום הראוי לזרוע בו סאתים" that the חצר המשכן was משער חכמים
- iii) since in a כור there are 30 סאה which is 15 סאתים – the area that's ראוי לזרוע בו is 15 times 5,000 square אמות or 75,000 square אמות

b) part 2 – רשב"ם is מוסיף that

ולאו מקום הראוי לזרוע כור תבואה קאמר אלא לפי חשבון ששיערו חכמים

2) מהרש"א

a) רשב"ם of הוספה to קשיא

- i) We've established that the חשבון on the area of a כור בית is based on the חצר מקום הראוי לזרוע בו סאתים being המשכן

b) תירוץ

- i) The area in which a כור of זרעים can be **planted** varies from שדה to שדה – but the area in which a כור of תבואה **grows** is the same in all שדות – and there might be a טעות that a כור בית can't mean כור תבואה because this מקום varies from one שדה to another שדה – and that a כור בית must instead mean the מקום in which a כור of תבואה grows that's the same in every שדה
- ii) To avoid this טעות – רשב"ם explains that בית סאתים means for all שדות a standard 5,000 square אמות that in the particular case of the חצר המשכן was a מקום הראוי לזרוע בית סאתים – and that a כור בית for all שדות means 15 times this standardized amount

בא"ד והוא בריבוע

בא"ד והוא בריבוע ד' אמות כו' עכ"ל כבר כתב מהרש"ל שנפל טעות בפירשב"ם ועיין על דבריו בקדושין בפרק האומר אבל הריבוע שכתב שם אינו מכוון כל כך וכבר כתבנו בחדושינו סוף מסכת ביצה שזה הריבוע מחזיק רע"ג אמות וה"ט ואצבע קטנה על רע"ג אמות וה"ט ואצבע קטנה ע"ש ודו"ק:

- 1) רשב"ם
 - a) calculates the length (the same as the width) of a square that contains 75,000 square אמות
 - b) מהרש"ל in קידושין מגיה the חשבון of רשב"ם and says that רשב"ם means that the length is 273 אמות and 5 טפחים plus a משהו less than $\frac{1}{4}$ טפח
- 2) מהרש"א
 - a) A more accurate calculation is 273 אמות and 5 טפחים plus an "אצבע קטנה" that's an extremely small שיעור
 - b) Here is a calculation
 - i) the length as well as the width of the square is the square root of 75,000 square אמות which is 273 אמות plus 0.86128 אמות
 - ii) since there are 6 טפחין in an אמה – 0.86128 אמות are 5 טפחים plus 0.1677668 טפח – 0.1677668 טפח is slightly more than $\frac{1}{6}$ th (.16666667) of a טפח

תד"ה המקדיש

תוס' בד"ה המקדיש כו' והתם נמי יליף כו' מי כתיב משנת היובל עכ"ל ר"ל דצ"ל נמי התם דרב משנת היובל ולשמאל בשנת היובל משמע שפיר שנת היום עצמה משום דלשון תורה לחוד וק"ל:

דף קג.

סוגיא דאין נמדדין עמה חלק א' תד"ה אין נמדדין

[דף קג עמוד א] בד"ה אין נמדדין כו' אבל הכא שאין מקדיש בפירוש לא כו' עכ"ל אבל לפרשב"ם דעכ"פ ליקדשו פריך שפיר דאמאי לא ליקדשו באנפי נפשיה נמי בסתם בתורת שדה אחוזה ודו"ק:

- 1) ערכין in משנה
 - a) המקדיש שדהו נותן לו לבית זרע חומר שעורים (בית כור) חמשים שקל כסף היו שם נקעים עמוקים י' טפחים או סלעין גבוהין י' טפחים אין נמדדין עמה
- 2) אין נמדדין עמה on the meaning of רשב"ם
 - a) אין נמדדין עמה לפי חשבון זה הקצוב בפרשה דחשיבי שדה בפני עצמן וכיון דלא הוי שדה זרע – אין נפדין אלא בשווייהן
- 3) רשב"ם as explained by גמרא
 - a) קשיא
 - i) – if the reason that אין נמדדין עמה is because the מקדיש considers the נקעים and סלעים to be separate שדות and wants to be able to be פודה them separately – then why aren't they considered separate שדה אחוזה that can be separately נפדה בפירשה and not בשווייהן

- ii) And the reason that they don't count as separate אהוזה שדה can't be because they're less than זרע חומר שעורים (the same as a כור) since a ברייתא teaches that לפי חשבון הקצוב בפרשה פדיי is חצי תרקב even a מקדיש
- 4) רשב"ם
- a) שאלה
- i) Maybe the משנה in ערכין means אין נמדדין עמה in the sense that לא קדשי כלל – and the גמרא relies on the ברייתא of תרקב to prove that קדשי
- b) רשב"ם of תשובה
- i) A משנה in הבית את המוכר את בור וגת" – and "המקדיש את השדה הקדיש את כולן אפילו בור וגת" – and from this it's a פשיטות that he's also מקדיש נקעים וסלעים
- 5) מהרש"א – another ראי' for רשב"ם as explained by תוספות
- a) הקדמה – the משנה here deals with a person who's מקדיש a large שדה that contains ברייתא – the מקדיש נקעים וסלעים that he's also מפרש בהדיא without being נקעים וסלעים on בית תרקב deals with a person who's מקדיש בהדיא that he's מקדיש a תרקב
- b) Now it can't be that אין נמדדין עמה in the משנה here means that נקעים וסלעים are לא תרקב on ברייתא – because then the גמרא should have answered that the ברייתא on תרקב isn't relevant to prove that נקעים וסלעים are קדשי – since the ברייתא deals with a בית that a person was מקדיש בהדיא – while the משנה here deals with נקעים וסלעים that possibly aren't קדשי at all (even בשווייהן) because the מקדיש referred only to the שדה and not בהדיא to the נקעים וסלעים in the שדה
- c) but for רשב"ם who says it's a פשיטות that קדשי at least בשווייהן it follows that the ברייתא is relevant to decide that פדיי of נקעים וסלעים is also בפרשה because there's no סברא to be מחלק between הקדיש תרקב בפירוש and הקדיש שדה שיש לפי חשבון הקצוב בפרשה is פדיי for the purpose of determining whether פדיי is בפרשה or בשווייהן

סוגיא דאין נמדדין עמה חלק ב' תד"ה אי הכי

בד"ה אי הכי כו' דהשתא נמי פריך מנייהו כו' עכ"ל ר"ל דליכא למימר דלא פריך מסלעים כלל משום דהמקשה נמי אסיק אדעתיה למימר שדרא דארעא כו' דמדאצטריך לשנויי כו' וק"ל:

- 1) גמרא of המשך
- a) The משנה deals from the ברייתא of קשיא – רב עוקבא בר חמא of תירוחן – with נקעים that are מלאים מים that aren't בני זריעה and don't count as "בית זרע"
- b) Note that the תירוחן doesn't mention סלעים
- 2) גמרא of המשך
- a) – namely now that you've said the משנה refers to קשיא – מלאים מים – the דין that אין נמדדין עמה should apply even if they're פחות מ' פחות מ'

- b) תירוץ פרטים of this – "נקעים נגאני דארעא מיקרי סלעים שדרא דארעא מיקרי" – תירוץ aren't relevant but note that the תירוץ deals with סלעים as well as נקעים
- 3) תוספות
- a) קשיא
- i) The of לשון אי הכי is מגומגם because the קשיא of מי would apply to נקעים that aren't לזריעה even if רב עוקבא בר חמא hadn't said that the סלעים in the משנה are מים
- 4) מהרש"א
- a) קשיא
- i) Maybe the גמרא doesn't ask its קשיא for סלעים because the גמרא realized from the start that סלעים דארעא are שידרי דארעא
- b) תירוץ
- i) Can't be because then רב עוקבא בר חמא in his תירוץ wouldn't have had to say that סלעים דארעא are שידרי דארעא

דף קג:

תד"ה אם הי' סלע

[דף קג עמוד ב] בד"ה אם היה סלע כו' שהכל סלע אחד אפי' לא יהא גדול אלא בית רובע כו' עכ"ל ולא חש ר"ת להך פירושא מה שהקשה הרשב"ם לפירוש רבותיו דמ"ש סלע יחיד מסלעים הרבה מכונסים כו' וק"ל:

דף קד.

סוגיא דמדה בחבל חלק א' רשב"ם ד"ה אלא מהא

[דף קד עמוד א] בפרשב"ם בד"ה אלא מהא כו' הלכך איצטריך למיתני ברישא היכא דא"ל האי כו' עכ"ל מיהו ק"ק דהיכא דא"ל נמי האי או האי דאזלינן בתר ההוא לישנא נמי לא איצטריך דהא קתני בסיפא דאזלינן בתר א' מב' הלשונות אפי' בסתר ליה מקודם מכ"ש בלא סתר להם כלל דאזלינן בתר א' מהם וצ"ל דלא זו אף זו קתני ועי"ל דאיצטריך למיתני ברישא בהאי או האי דאזלינן בתר ההוא לישנא בלא סתר לרבנן דפליגי בסיפא בסתר אבן ננס וק"ל:

- 1) (משנה א') דף קג: at משנה
 - a) בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל פיחת כל שהוא ינכה הותיר כל שהוא יחזיר – רישא
 - b) ואם אמר הן חסר הן יתר אפילו פיחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה הגיעו – סיפא
- 2) מדה בחבל הן חסר הן יתר לבן ננס תפוס לשון אחרון – (משנה ב') דף קד: at משנה
- 3) חלוקין עליו חביריו על בן ננס – דף קה: at גמרא
- 4) here גמרא

- a) איבעיא להו בית כור סתמא מאי
- b) מדה בחבל לא הגיעו משמע it's משנה א' of רישא – תא שמע – so that בסתמא הגיעו
- c) הן חסר הן יתר – משמע it's דף קד: at משנה א' of סיפא – קשיא – so that בסתמא לא הגיעו
- d) אלא מהא ליכא למשמע מיני' – מסקנא
- 5) רשב"ם
- a) קשיא
- i) Either the רישא of משנה א' isn't מדויק because the דין is הגיעו even for סתמא – or the סיפא of משנה א' isn't מדויק because the דין is הגיעו even for סתמא
- b) רשב"ם תירוץ of הקדמה
- i) Note that in משנה ב' that deals with two contradictory לשונות the משנה is מדויק and deals only with where the מוכר actually said both מדה בחבל and הן חסר והן כור עפר אני מוכר בסתמא מוכר – the משנה can't deal with where the מוכר said סתמא and then added either הן חסר הן יתר or מדה בחבל because the addition obviously makes the case not involve סתמא at all
- c) לגופי' איצטריך – רשב"ם תירוץ of
- i) משנה א' that deals with where the מוכר used only one לשון needs to deal with where the מוכר actually said יתר והן חסר or מדה בחבל (even though we've shown that (משנה ב') isn't מדויק in this משנה) to be consistent with משנה ב' and to teach that
- (1) although משנה ב' doesn't follow חד לישנא (הן חסר הן יתר or מדה בחבל) if לשון חד לישנא is אחרון
- (2) we do follow חד לישנא where there is no סתירה with לשון אחרון
- 6) מהרש"א
- a) רשב"ם to קשיא
- i) From משנה ב' that follows לשון אחרון even where לשון ראשון is a סתירה to לשון אחרון it's פשיטותא that we follow חד לישנא where there's no סתירה from another לשון
- b) Two other תירוצים that explain that משנה א' needs to be consistent with משנה ב' and therefore can't deal בסתמא
- i) First תירוץ – the מהלך of the משניות is לא זו אף זו – not only as in משנה א' do we follow one לשון (either מדה בחבל or הן חסר הן יתר) if there's no סתירה from a prior לשון we also as in משנה ב' follow one לשון despite a סתירה from a prior לשון
- ii) Second תירוץ – משנה א' teaches that although משנה ב' in רבנן disagree with בן ננס and follow neither מדה בחבל nor הן חסר הן יתר where there is a סתירה with the other לשון – still they do follow one of these לשונות if there's no סתירה with the other לשון

סוגיא דמדה בחבל חלק ב' רשב"ם ד"ה כגון דהוי זולא מעיקרא

בד"ה כגון דהוה זולא מעיקרא דא"ל לוקח לא בעינא לקנות קרקע ביוקר כו' עכ"ל והשתא
הך ברייתא דלעיל דכופין את המוכר למכור ואת כו' איכא לאוקמי נמי בכה"ג וק"ל:

- 1) משנה
a) If a person says בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל and he was מותר משהו – or if he said רובע לסאה בית כור עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר then – so long as the עושין חשבון – קבין 9 of the מותר isn't more than 9 קבין – קבין 9 of the מותר needs to be מחזיר the מותר with (as decided by מוכר) מעות or by חזרה of the מותר קרקע
- 2) ברייתא א'
a) כופין את המוכר למכור
- 3) גמרא
a) קשיא
i) 'א seems to say that the לוקח can decide to pay the מוכר with מעות – this is משנה סותר
b) תירוץ
i) 'א deals with where the קרקע is זול now and teaches that if the מוכר requires that the לוקח buy the מותר קרקע for מעות the מוכר must accept the now יתר price for the יתר
- 4) ברייתא ב'
a) כשהוא נותן לו נותן לו כשער שלקח ממנו
- 5) גמרא
a) קשיא
i) 'ב can be consistent with the משנה if we explain that (the same as ברייתא 'א) it deals with where the מוכר decides to require that the לוקח buy the מותר for מעות
ii) but how does 'ב fit with 'א as we've explained it
b) תירוץ
i) 'ב deals with where the קרקע was מעיקרא זולא and is more expensive now – and teaches for that case that לוקח can say that he'll only pay at the original זול price
- 6) מהרש"א
a) 'א doesn't say what price the לוקח needs to pay and possibly holds the same as ברייתא 'ב that if the מוכר decides to require that the לוקח buy the מותר for מעות

and the קרקע was מעיקרא זולא and is more expensive now – the לוקח can insist that he'll only buy the מותר at the original זול price

- b) So the גמרא could have said that בריתא א' is consistent with the משנה for the same reason that בריתא ב' is consistent with the משנה

סוגיא דמדה בחבל חלק ג' תד"ה פחות כל שהוא ינכה

תוס' בד"ה פחות כל כו' וא"ת ולימא ליה דאדעתא כו' וי"ל דקאי בתוך השדה כדמפרש דמתחלה כו' עכ"ל לכאורה כבר לעיל בתוספות תירצו זה על קושיא זו בעצמה ונ"ל דדבריהם דלעיל הם דברי ר"י והוא לא מחלק בין קאי בתוך השדה בין לא קאי דבכל גוונא נאמר דמתחלה היה יודע שאינו מכוון כ"כ כו' כמ"ש התוס' לעיל אבל הרשב"א כתב לקמן מכח קושיא א' דבאינו עומד בתוך השדה מצי א"ל שפיר דאדעתא דהכי לא זבני ומזה לשיטתו הוצרכו הכא להוסיף הכא בדבריהם וי"ל דקאי בתוך השדה כדמפרש כו' דהיינו כדמפרש הרשב"א לקמן ומהרש"ל הגיה כדפרישית ואין צורך להגיה כל נוסחת התוספות שלפנינו ודו"ק:

- 1) משנה
 - a) בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל פיחת כל שהוא ינכה והמקח קיים
- 2) תד"ה פחות כל שהוא ינכה (הראשון)
 - a) קשיא
 - i) "כל דבר שבמדה אפילו בפחות מכדי אונאה חוזר" holds that רבא
 - b) ר"י תירוצ' by תירוצ'
 - i) The מאנה of רבא by לוקח the מוכר was applied where the מוכר had been מודד the שדה and it contained a כור בית כור and the לוקח relied on this statement to be קונה the שדה
 - ii) But in the משנה when the מוכר said בחבל מדה there had as yet been no מדידה and לוקח should have understood that the מוכר intended to sell the שדה they were standing in and that the מוכר said בחבל מדה only to imply that there'd be a יתר or פחת of משהו for even a חשבון
- 3) תד"ה פחות כל שהוא ינכה (השני)
 - a) קשיא
 - i) Why can't the לוקח say that the מקח is בטל because דעתא דהכי זבני that there not be even a משהו less than a כור בית כור
 - b) תירוצ'
 - i) The משנה deals with where the מוכר and לוקח were both in the שדה when the מוכר said בחבל מדה – and לוקח should have understood that the מוכר intended to sell the שדה they were standing in and that the מוכר said בחבל מדה only to imply that there'd be a חשבון for even a משהו of פחת or יתר
- 4) תוספות ד"ה אלא לאו

- a) In answer to another קשיא whose פרטים aren't relevant here (מהרש"א refers to this קשיא as 'קושיא אחרת meaning קושיא א' רשב"א says it's relevant that the לוקה stands בתוך השדה
- 5) מהרש"א
- a) Note that for ר"י in the first תוספות it makes no difference whether the לוקה was מדקדק – even he wasn't בתוך השדה he can't claim that he was מדקדק that there be precisely a בית כור
- b) While the second and third תוספות both emphasize that it's only where he's עומד that the לוקה can't be מדקדק – these תוספות weren't said by ר"י but were instead said by רשב"א
- c) Note that the second תוספות ends with the word "כדמפרש" meaning as רשב"א will מפרש in the third תוספות

סוגיא דמדה בחבל חלק ד' תד"ה אלא לאו חלק א'

בד"ה אלא לאו כו' וי"ל לאשמועינן דאפי' הכי דוקא בית רובע אבל יתר כו' עכ"ל והשתא דע"כ בברייתא אית לן למימר הכי במתני' נמי דקתני הן חסר והן יתר ולא קתני בית כור סתמא נמי איכא למימר הכי דלרבותא קתני דאפ"ה דוקא בית רובע כו' וכ"כ בחידושי הרמב"ן ומיהו לעיל דמקשה אימא סיפא ואם א"ל הן כו' הא סתמא כמדה בחבל דמי לא בעי למימר הכי דמשמע ליה דעיקר מלתיה דרובע לסאה הגיעו גם התוס' דלעיל שכתבו תימא דתלי הן חסר כו' משמע טפי דהגיעו כו' לא אסקי אדעתייהו למימר דלגבי יתר מרובע תלי הן חסר הן יתר בכבית כור משום דעיקר מלתיה משמע לאשמועינן דרובע לסאה הגיעו ודו"ק:

- 1) "רישא" the - דף קג: at משנה
- a) בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל פיחת כל שהוא ינכה הותיר כל שהוא – רישא of the חלק א' יחזיר
- b) ואם אמר הן חסר הן יתר אפילו פיחת רובע לסאה או הותיר רובע לסאה – רישא of the חלק ב' הגיעו
- 2) "סיפא" the - דף קד: at משנה
- מדה בחבל הן חסר הן יתר לכן ננס תפוס לשון אחרון ורבנן פליגי עלי' בגמרא
- 3) here גמרא
- a) איבעיא להו בית כור סתמא מאי
- b) מדה only for ינכה משמע it's מדה בחבל ינכה on רישא of the חלק א' – תא שמא הגיעו but for סתמא the דין is
- c) הן חסר only for הגיעו משמע it's הן חסר הן יתר on רישא of the חלק ב' – קשיא לא הגיעו is הן יתר but for סתמא the דין is
- d) אלא מהא ליכא למשמע מיני' – מסקנא
- 4) ברייתא

בית כור עפר אני מוכר לך כבית עפר אני מוכר לך הן חסר הן יתר אני מוכר
לך אפילו פיחת רובע לסאה הגיעו

5) גמרא

a) קשיא

i) The first part of the ברייתא (בית כור עפר אני מוכר לך) presumably deals with סתמא and this proves that for the דין is הגיעו even though the מוכר didn't say הן חסר הן יתר

b) ד"ה פרושי קמפרש at תוספות as explained by תירוץ

i) The ברייתא says nothing about סתמא and deals only with "כבית כור" and "בית כור" – and is הגיעו – it takes as a פשיטות that for כבית כור the דין is הגיעו – and is the same as כבית כור that "בית כור הן חסר הן יתר" פרושי קמפרש

6) ד"ה פרושי קמפרש at תוספות

a) קשיא

i) It's more of a פשיטות that הגיעו for הן חסר הן יתר than for כבית כור – why does the תירוץ of קמפרש assume the reverse

b) The תירוץ of תוספות isn't relevant here

7) המשך דגמרא

a) The גמרא is דוחה the מהלך of קמפרש and is מסיק that the ברייתא in fact teaches that הגיעו for each of סתמא כור and כבית כור and הן חסר הן יתר

8) ד"ה אלא לאו at תוספות

a) קשיא

i) Once the ברייתא says הגיעו for סתמא why does the ברייתא need to teach הגיעו when the מוכר said הן חסר הן יתר

b) תירוץ

i) To teach that even for הן חסר הן יתר the דין isn't הגיעו if הותיר או more than פיחת או הותיר if לא הגיעו the דין is הגיעו הן חסר הן יתר רובע לסאה

9) מהרש"א brought by רמב"ן

a) קשיא

i) In the beginning of the סוגיא when the גמרא wanted to derive from חלק ב' of the רישא because לא הגיעו that it must be for סתמא (הן חסר הן יתר) otherwise the משנה should have said הגיעו even for סתמא – why wasn't the גמרא דוחה this מהלך by saying the משנה prefers to say הגיעו for הן חסר והן יתר to teach that even for הן חסר הן יתר the דין is הגיעו if הותיר או more than פיחת או הותיר if לא הגיעו הן חסר הן יתר רובע לסאה

ii) Similarly why doesn't תוספות in קמפרש ד"ה פרושי answer that תלי הן חסר והן יתר because for כבית כור it's more of a פשיטות that הגיעו if הותיר או more than פיחת או הותיר if לא הגיעו כבית כור רובע לסאה

b) תירוץ

- i) It's more מסתבר that the משנה and the ברייתא teach הגיעו for רובע לסאה than that they teach הגיעו for לא הותיר או פחת more than רובע לסאה
- ii) It's only when the גמרא is forced in the מסקנא to say that בסתמא the דין is also הגיעו that תוספות says the גמרא must hold that the חידוש of the ברייתא is that רובע לסאה more than פחת או הותיר if לא הגיעו the דין is חסר הן יתר

סוגיא דמדה בחבל חלק ה' תוספות בא"ד אלא לאו

בא"ד וי"ל דר' יצחק לא קאמר אלא להצטרף לפחות מרובע לסאה כו' עכ"ל כ"ה בכל נוסחת תוס' שלנו וכ"ה בתוס' ישנים ופירושו להצטרף לדין של פחות מרובע לסאה דקתני במתני' דהגיעו דהיינו שאם חסר מן הכור ז' קבין ומחצה דהוי רובע לסאה ויש בשדה זה טרשין ד' קבין שנמדדין עמה הרי מצטרפין אלו הד' קבין לכור שאין חסר בו רק ז' קבין ומחצה והגיעו אבל אם היה בו טרשין ה' קבין שאין נמדדין עמה ומצטרפין ה' קבין הללו לז' קבין ומחצה החסרין כבר והוי חסר יותר מרובע לסאה ויעשה חשבון ומהרש"ל הגיה מה שהגיה לאין צורך מיהו ק"ק ומאי קושיא אימא דמתני' דלעיל איירי בשיש שם קרקע יתר מבית כור דהשתא ודאי אי לאו הנהו טרשין הוה צריך ליתן לו בית כור שלם ודו"ק:

1) First הקדמה – a סאה is 6 קבין and a כור is 30 סאה – it follows that רובע לסאה is 7-1/2 קבין per כור

2) Second הקדמה

a) המוכר שדה לחבירו בסתמא או אמר הן חסר הן יתר

- i) If a חסר or יתר isn't greater than the מחילה for a שדה which is at the rate of רובע לסאה or 7-1/2 קבין for a כור – בית כור – הגיעו – and there is no חשבון
- ii) if a יתר is greater than the מחילה – שיעור מחילה – and there is a חשבון

3) Third הקדמה – דף קב: at משנה

האומר לחבירו (בסתמא) כור עפר אני מוכר לך היו שם נקעים עמוקים י' טפחים או סלעים גבוהין י' טפחים אינן נמדדין עמה (ולכן לא הגיעו) ועושה חשבון – פחות מכן נמדדין עמה כלומר דהגיעו

4) Fourth הקדמה – (סלעים) טרשין – ר' יצחק by משנה of the ביאור – דף קג. at גמרא – that together are רובע לסאה even if they're not and אין נמדדין עמה are יותר מן ד' קבין לכור גבוהין י' טפחים

5) ד"ה אלא לאו at תוספות of המשך

a) קשיא

- i) it's a פשיטות that חסר is more גרע for לוקח than סלעים
- ii) So how can יתר מן ד' קבין לכור when for that are סלעים that לא הגיעו ר' יצחק say ר' יצחק the דין is הגיעו up to (and including) the מחילה that's 7-1/2 קבין for a רובע לסאה or כור

b) תירוץ

- i) "ר' יצחק לא קאמר אלא להצטרף לפחות מרובע לסאה"

- c) "להצטרף לפחות יותר מסאה" to read תירוץ the מגיה is מהרש"ל ל means that
- if the חסר isn't more than רובע לסאה then סלעים that **are more** than לכור ד' קבין לכוור count as additional חסר (are "מצטרף" with חסר) so that if the total חסר and the סלעים is at least רובע יותר חסר the דין is הגיע
 - but ד' קבין לכוור that aren't more than סלעים doesn't deal directly with תוספות implies that they don't count as additional חסר
- 6) מהרש"א
- The דין set out by מהרש"ל is correct but the הגהה isn't necessary because תוספות by saying "להצטרף לפחות מרובע לסאה" refers to סלעים that **are not more** than ד' קבין and says that they're מצטרף with לסאה meaning they don't count as additional חסר and the דין is הגיע the same as any חסר that's מרובע לסאה – note that תוספות expresses this דין as the דין of הגיעו לסאה even though רובע לסאה applies also where the חסר is precisely רובע לסאה
 - but ד' קבין לכוור that are more than סלעים doesn't deal directly with תוספות implies that they do count as additional חסר
- 7) מהרש"א of המשך
- בית יוסף בחושן משפט סימן רי"ח – הקדמה
 - כי תנן פחת רובע לסאה הגיעו דוקא כשאין לו [למוכר] אלא אותה שדה ואומר לו בית כור שיש לי באותו מקום אני מוכר לך אבל מכר לו בית כור בשדותיו (שהן בסך הכל יותר מבית כור) נותן לו בית כור מכוון
 - Another תירוץ to the קשיא of תוספות
 - דף קב: deals with the משנה at: where the מוכר sold "בית כור בשדותיו" and needs to deliver a precise בית כור without even a משהו of חסר – יצחק – חסר teaches that in this case סלעים are less גרע than חסר because סלעים applies only if the סלעים are more than ד' קבין לכוור per ד' קבין לכוור

דף קד:

סוגיא דמדה בחבל חלק ו' רשב"ם ד"ה הכי גרסינן

[דף קד עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ה"ג וכדברי כו' ואפ"ה לא אמרי' נותן חצי רובע לכל חצי סאה כו' חצי רובע הוה מחילה לחצי סאה כי כו' עכ"ל דלא ניחא ליה לפרש הקושיא בפשיטות דלא אמרינן הרובע הוה מחילה לסאה כיון דהוי שיעור גינה והיינו כרב הונא משום דאיכא למימר טעמא דרב נחמן לעיל משום דהרביעית מכל כור וכור דהיינו ז' קבין ומחצה לכל כור וכור לא הוה שיעור שדה והוי בתורת מחילה ולא אמרינן לצרפינהו שיהיו שיעור שדה עד שיהיה משהו יותר על הרבעיים דנפקי מתורת מחילה ואז נצרף אותן לשיעור שדה משא"כ הכא דהאי רובע גופיה הוא שיעור גינה דאיכא למימר מודה רב נחמן דאינו בתורת מחילה ולהכי קאמר דה"נ אימא דנותן חצי רובע לכל חצי סאה דהשתא הוי כל חד וחד בתורת מחילה ולא נצרף אותן שיהיו שיעור גינה עד דליהוי משהו יותר על הרבעיים לרב נחמן ודו"ק:

- 1) First הקדמה
 - i) If a חסר or יתר isn't greater than the מחילה שיעור for a שדה which is at the rate of רובע לסאה or $7-1/2$ קבין for a בית כור – the דין is הגיעו (the same as מחיל) and there is no חשבון
 - ii) if a יתר is greater than the מחילה שיעור – the דין is that יעשה חשבון and מייפין כחו who can decide to take תשלומין from לוקח in מעות or by חזרה of the מותר הקרקע – but if the סך הכל of a יתר is greater than the שיעור שדה that is 9 קבין the דין is הדר and the מוכר must accept תשלומין by חזרה of the מותר הקרקע
- 2) Second הקדמה – מחלוקת of רב הונא and רב נחמן in a large שדה where the rate of רובע adds up to a סך הכל of 9 קבין or more
 - a) רב הונא says that עושה חשבון
 - b) רב נחמן says מחיל
- 3) Third הקדמה – מחלוקת of רבנן and ר' עקיבא in the משנה on דף קג: on what סך הכל counts as גינה שיעור and has the same result for גינה as a סך הכל of 9 קבין has for שדה
 - i) רבנן say the שיעור גינה is קב
 - ii) ר' עקיבא says the שיעור גינה is רובע קב
- 4) Fourth הקדמה – הוספה by רשב"ם to the מחלוקת of רבנן and ר' עקיבא on גינה
 - a) רבנן hold that רובע הקב לסאה is the שיעור מחילה for גינה the same as for שדה
 - b) ר' עקיבא holds that לחצי סאה is the שיעור מחילה for גינה unlike the שיעור שדה for מחילה
- 5) גמרא – קשיא to רב נחמן as explained by רשב"ם
 - a) Presumably ר' עקיבא deals with where the מוכר sold a סאה and there was a יתר of רובע לסאה that's a חצי סאה (the שיעור מחילה) for a סך הכל of רובע לסאה – yet the משנה says that עושה חשבון and there's no מחילה – while for רב נחמן the דין ought to be מחיל the same as for שדה where there is a מחילה and a שיעור שדה
- 6) מהרש"א
 - a) רשב"ם to קשיא
 - i) Why does רשב"ם need to say for ר' עקיבא that the שיעור מחילה for גינה is חצי רובע לחצי סאה
 - ii) רשב"ם could just as well have said that ר' עקיבא agrees with רבנן that the שיעור מחילה is רובע לקב לסאה and the קשיא of רב נחמן would still apply because the שיעור גינה for a whole סאה would still be equal to the שיעור מחילה
 - b) תירוץ
 - i) רשב"ם holds that if the גמרא were to ask this קשיא the גמרא would have answered for רב נחמן that
 - (1) for שדה the שיעור מחילה (רובע לסאה or $7-1/2$ קבין לכוור) isn't destroyed by שיעורים (a total of 9 קבין) because they are different שדה

דף קה.

סוגיא דבן ננס חלק א' תד"ה ובא מעשה

[דף קה עמוד א] תוספות בד"ה ובא מעשה כו' לשמואל דאוקי כו' עכ"ל עיין בחדושינו ס"פ השואל:

סוגיא דבן ננס חלק ב' תד"ה אבל בא

בד"ה אבל בא כו' וי"ל דמסתברא ליה כו' אבל היכא דאין מוחזק זה יותר היה לב"ד כו' עכ"ל ומיהו בלאו ההיא דסומכוס מכח הך סברא לא הוה פריך אלא כיון דסומכוס סבר הכי אית לן למימר דרבנן לא פליגי עליה בהא וק"ל:

1) משנה

מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר – לדברי בן ננס תפוס לשון אחרון

2) גמרא

a) אמר ר' אבא בר ממל אמר רב חולקין עליו חביריו על בן ננס דלדידהו הוי ממון המוטל בספק וחולקין דמספקא להו אי אמרינן אי תפוס לשון ראשון או לשון אחרון

b) קשיא

i) מאי קמ"ל תנינא באחד ששכר מרחץ וכו' ובא מעשה לפני רשב"ג ור' יוסי ואמרו יחלוקו את החדש העיבור דמספקא להו אי תפוס לשון ראשון או תפוס לשון אחרון

c) תירוץ

i) It's possible that

(1) if it's clear that the person who says לשון ראשון would agree with ננס that the person who says לשון אחרון (as in the משנה on יתר הן חסר הן יותר) is the der from אחרון

(2) And still in the משנה of מרחץ the דין is יחלוקו because there's a ספק whether the דיןר intended to be the der from ראשון and intended instead by דינר from ראשון that the פירוש קמפרש to be לחדש of every חודש

ii) That's why אמר בר ממל ר' אבא בר ממל needs to say that יוסי ור' יוסי disagree with ננס even if it's clear that הדר בי'

d) שמואל

i) "זו דברי בן ננס אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות שבלשונות [לטובת מוחזק]"

e) part 1 קשיא

i) שמואל and that ולא סבירא לי' means שמואל suggests that לכאורה "זו דברי בן ננס" disagrees with ננס – yet in the case of בסלע סאה both רב and ר' hold that בן ננס presumably because they agree with ננס that בן ננס hold that שמואל and that each סאה counts as a separate מקה and that תפוס לשון אחרון

f) part 2 as explained by תוספות קשיא

- i) And on the other hand it also can't be that שמואל agrees with בן ננס because
- (1) יחלוקו ר' יוסי and רשב"ג of שיטה that מרחץ of משנה on the שמואל applies only בבא בתחלת החדש כולו למשכיר but בבא באמצע חדש שמואל applies only בבא בתחלת החדש כולו לשוכר
- (a) and presumably the reason is that whether ספוקי מפסקי לי' תפוס לשון אחרון and
- (i) and מוציא מחבירו is שוכר because the בבא בתחלה החדש כולו למשכיר עליו הראי'
- (ii) because in effect the שוכר was already בבא בסוף החדש כולו לשוכר because then the משכיר the whole חדש and מפקין מיני' because the whole תופס counts as מוציא מחבירו עליו הראי'
- (iii) because the שוכר counts as if he were תופס half חולקין
- 3) תוספות of המשך
- a) דף ק. at בבא מציעא
- i) המחליף פרה בחמור ואין הדבר ידוע הולד של מי יחלוקו – משנה
- ii) זו דברי סומכוס אבל חכמים אומרים אוקמא בחזקת מרא קמא ואידך המוציא מחבירו – גמרא עליו הראי'
- b) דף לד: at פרק חזקת הבתים
- i) זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אמר רב נחמן כל דאלימ גבר
- ii) קשיא
- (1) ומאי שנא מהא דתנן המחליף פרה בחמור וילדה דלסומכוס יחלוקו ולא אמרינן כל דאלימ גבר
- c) פרק חזקת הבתים in תוספות
- i) קשיא
- (1) רב נחמן to קשיא a משנה so why is the סומכוס doesn't follow הלכה (1) The
- ii) תירוץ
- (1) The where there is זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי גמרא assumes that for אבותי של אבותי מרא קמא or a מוציא מחבירו – מוציא מחבירו ועליו is אידך and מי שתפס לא מפקין מיני' – הראי' כל דאלימ גבר isn't דין and that the יחלוקו that סומכוס would agree with רבנן
- d) תוספות here
- i) קשיא
- (1) We've established that המוציא מחבירו ועליו is אידך and מי שתפס לא מפקין מיני' – הראי' – presumably the same would apply if there's תפיסה in the case of המחליף – it follows that the case of המחליף supports רב נחמן who says כל דאלימ ותפס גבר
- ii) תירוץ

(1) The גמרא asks that

- (a) in our סוגיא and also for בחמור פרה המחליף where the case begins with ראובן who is מרא קמא and שמעון who is מוציא it's understandable that if the מוציא מחבירו עליו הראי' that ראובן say for רבנן תופס שמעון
- (b) But for אבותי של אומר זה where there's no starting מרא קמא and no starting מרא קמא it's מסתבר that רבנן would prefer to say יחלוקו and not establish a מחבירו that didn't previously exist

4) מהרש"א

a) קשיא

- i) Once the גמרא has this סברא for רבנן to say יחלוקו for אבותי של אומר זה why is it relevant that סומכוס for בחמור פרה המחליף says יחלוקו even where there is חזקת מרא קמא

b) תירוץ

- i) Were it not for the שיטה of סומכוס on בחמור פרה המחליף that יחלוקו even where there is חזקת מרא קמא the גמרא wouldn't have relied on a סברא to say for רבנן that the חזקת מרא קמא where there's no יחלוקו where there's no חזקת מרא קמא

סוגיא דבן ננס חלק ג' תוספות בא"ד נראה

בא"ד נראה דלא שייך כ"כ אודוי אודי על חצי החודש ואי אודי על הכל ומש"ה כו' עכ"ל וכ"ה בתוס' הישנים ושיעור דבריהם דגבי באמצע החודש דיחלוקו נמי ק' כדלעיל אמאי יועיל תפיסתו על החצי חודש כיון דהמע"ה דהתם דחוק לומר כן דלא שייך כ"כ אודיי על החצי חודש ואם נאמר דאודי על הכל למה יחלוקו ומהרש"ל הגיה כאן לאין צורך ואין להאריך: ודע דאזההיא דראשון קנה ודאי לא קשיא להו מידי דהתם תפס הלוקח קודם שנולד הספק ולא שייך בזה המע"ה ותלמודא דמדמה ההיא דראשון קנה לדהכא והתם טעמא מאי משום דתפס ה"נ כו' היינו לענין ספיקא ודו"ק:

1) תוספות of המשך

a) קשיא

- i) From the סוגיא of תקפו כהן (whose פרטים aren't relevant here) it's משמע that מוציא מחבירו s doesn't avail for a person who's מחבירו
- ii) Why then does בא בסוף החדש say that כולו לשוכר if the משכיר is החדש

b) תירוץ

- i) If the משכיר is החדש בא בסוף החדש the משכיר counts as אודי לי' to the שוכר and this is why תפיסה by the שוכר is effective

c) מהרש"א of גרסא according to the קשיא

- i) It's not מסתבר that בבא החדש the משכיר counts as אודי אודי for החדש – so why is the דין that יחלוקו
- ii) And if this counts as הכל על אודי אודי why is the דין that יחלוקו

2) גמרא of המשך

- a) כור בשלשים for בן ננס doesn't agree with קשיא in חלק ב' to תירוץ מרחץ and yet agrees with בן ננס for כור בשלשים
- i) "זו דברי בן ננס" means לא סבירא לי' and שמואל in fact disagrees with בן ננס and is תפוס לשון אחרון מסופק on whether
- (1) In the משנה on בחבל מדה he holds "הלך אחר פחות שבלשונות" in favor of the מוכר who's בקרקע מוכר
- (2) For מרחץ he holds בבא בסוף חודש that כולו לשוכר because the שוכר counts as תופס
- (3) For כור בשלשים he holds that ראשון ראשון קנה because
- (a) התם (במרחץ) טעמא מאי משום דתפיס הכא נמי (בכור בשלשים) נמי הא תפיס
- (b) חזקת גובר by the משיכה of לוקח of ראשון ראשון counts as תפיסה and is גובר over מרא קמא of the מוכר
- 3) "ודע" at מהרש"א of המשך
- a) קשיא
- i) The same as תוספות asked for מרחץ why תפיסה benefits a person who was at first מוציא מחבירו עליו הראי'
- ii) Why doesn't תוספות ask the same קשיא for בשלשים
- b) תירוץ
- i) The משיכה by the לוקח happened before the ספק was נולד – the ספק was נולד only later when it turned out that the לוקח didn't make משיכה for the entire כור
- ii) As a result the משיכה by לוקח doesn't count as תפיסה from a מוחזק but as a proper קנין that makes him count as מרא קמא (and not as מחבירו) when the בית דין later comes to סכסוך
- c) קשיא
- i) Then why does the גמרא say that the כור בשלשים for דין is based on תפיסה the same as the דין for מרחץ
- d) תירוץ
- i) The גמרא means only that both for מרחץ and כור בשלשים the fact that the לוקח is תפיס resolves the ספק on which לשון to follow in this case – but the גמרא doesn't deal with the סברות that support the תפיסה - namely for מרחץ that אודויי and for כור בשלשים that the תפיסה was הספק שנולד and the לוקח counts as מרא קמא for what he was מושך
- 4) ד"ה לעולם at רשב"ם
- a) return to the קשיא of the גמרא that the מימרא of שמואל on בשלשים suggests that כור בשלשים and he holds תפוס לשון אחרון while the מימרא of שמואל on מרחץ suggests that יחלוקו מרחץ and he doesn't hold that תפוס לשון אחרון
- b) קשיא

- i) Why doesn't the גמרא answer that שמואל actually meant 'לי וסבירא' and holds that ראשון כור בשלשים for שמואל and this explains why תפוס לשון אחרון – ראשון קנה – and still for מרחץ he holds יחלוקו because he's מסופק whether the פירושי קמפרש was the same as the גמרא at 'עמוד א' (as explained in 'חלק ב') said that it was possible that רשב"ג and ר' יוסי hold תפוס לשון אחרון and still say פירושי קמפרש for מרחץ because of the ספק that מרחץ might have been פירושי קמפרש
- c) First תירוץ
- i) It's more מסתבר that the words ננס בזו דברי בן ננס mean 'לי וסבירא'
- d) Second תירוץ
- i) רב doesn't accept the מפרש קא פירושי on 'עמוד א' and it's מסתבר that שמואל agrees with רב
- ii) Here's proof that רב doesn't accept the מפרש קא פירושי on 'עמוד א'
- (1) We've established in 'חלק ב' that רב says ננס על בן ננס and חלוקין חביריו means רב presumably by חביריו – and מרחץ of משנה ר' יוסי and רשב"ג – and if רב agreed with the סברא of מפרש קא פירושי how would he know that רב and ר' יוסי are חולק on ננס – maybe they agree with ננס and say פירושי קמפרש only based on חלוקין
- iii) שאלה
- (1) Maybe רב does accept the סברא of מפרש קא פירושי and by חביריו he refers to "חביריו אהרינא" who deal with a case where there is no סברא of מפרש קא פירושי
- iv) תשובה
- (1) That דוחק would be a מהלך
- (2) Besides שמואל after he says "חכמים" disagree with ננס בן ננס refers to רשב"ג and ר' יוסי and explains why they say יחלוקו and it's מסתבר that רב by "חביריו" also refers to ר' יוסי and רשב"ג
- 5) חלק ה' in מהרש"א as explained by ד"ה אלא לעולם at תוספות
- a) תוספות uses only the first תירוץ of רשב"ם to answer the קשיא of רשב"ם – we'll show in 'חלק ה' that תוספות doesn't accept the second תירוץ of רשב"ם because תוספות holds that it's possible that רב by חביריו אהרינא refers to ר' יוסי
- b) It follows that for תוספות it's possible that רב accepts the סברא of מפרש קא פירושי on 'עמוד א'

דף קה:

סוגיא דבן ננס חלק ד' רשב"ם ד"ה קא משמע לן

[דף קה עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה קמ"ל כו' דה"ה אי קאמר צ"ו פרוטות דליכא למימר פירושי קמפרש כו' עכ"ל היינו מההיא דגט פשוט דאם נימא בכה"ג פירושי קמפרש ודאי דלכ"ע ניזיל בתר פחות שבבלשונות וכמו שהקשו התוס' וק"ל:

- 1) גמרא of המשך

אמרי בי רב איסתרא (שהוא שוה 96 מעי) מאה מעי מאה מעי – מאה מעי
איסתרא דינו איסתרא

- a) קשיא
- i) Presumably רב בי רב teach that רב holds תפוס לשון אחרון
 - ii) But we already know this from another מימרא in which רב says that מרחץ that he would have held כולו למשכיר even בסוף חודש presumably because דינר תפוס לשון אחרון and רב holds תפוס לשון אחרון is זהב לחדש
- 2) רשב"ם according to the גמרא of תירוץ
- a) – meaning if we knew only the דין of רב for מרחץ that מרחץ – כולו למשכיר – we might have thought that רב in fact doesn't hold תפוס לשון אחרון – and in the case of לשון ראשון doesn't contradict לשון אחרון because לשון אחרון he rules in favor of לשון אחרון and instead is פירוש מפרש that although the standard שכירות is still יב' זהובים לשנה is שכירות the שנת עיבור in a מימרא of איסתרא to make clear that he follows לשון אחרון even when not supported by פירוש קמפרש
 - b) refers to this מהלך as איסתרא בסוף because the קמשמע לן at the end refers to איסתרא
- 3) פרק השואל in רש"י according to the גמרא of תירוץ
- a) If the גמרא had set out only the מימרא of רב on איסתרא we might have said that
 - i) רב actually disagrees with בן ננס and holds בעלמא that שבלשונות in favor of the מוחזק and איסתרא is an exception where רב follows לשון אחרון because the person who says איסתרא first and then says מאה מעה means to be פירוש קא מפרש that in his לשון ראשון he meant a סלע גדול that has 100 מעה – and in the reverse case where the person said מאה מעה first and he then said איסתרא he was פירוש קמפרש that he meant 100 רעות מעי that are worth only a standard איסתרא that's worth only 96 standard מעי
 - ii) and that's why the מימרא of רב on מרחץ is needed to teach that רב says תפוס בעלמא לשון אחרון
- 4) דף קב: at פרק השואל in תד"ה הוה אמינא as explained further by פירוש קא מפרש
- a) רש"י to קשיא
 - i) How could there be a הוה אמינא that רב holds בעלמא that שבלשונות and that the reason that for איסתרא מאה מעי the דין is מאה מעי because פירוש קא מפרש as explained by רש"י
 - ii) when a גמרא in פשוט at גט פשוט says that
 - (1) if a person says 100 זוזין and then is מפרש בהדיא "20 סלעים" (where in fact 100 זוזי are worth 25 סלעים) the person who's not מוחזק can be מוציא only 20 סלעים because in favor of the מוחזק we're שבלשונות and say that the פירוש clarifies that the reference was to 100 זוזין גרועין that are worth only 20 סלעים

(2) and if a person says 100 זוזין and then is מפרש בהדיא "30 סלעים" the person who's not מוחזק can be מוציא only 25 סלעים – because in favor of the מוחזק we're פחות שבלשונות שבלשונות and say that the reference to 100 זוזי is מפרש that the reference to 30 סלעים is to סלעים גרועין that are worth only 25 סלעים that aren't גרועין

b) תירוך

i) In פשוט the difference between שוויות of the two לשונות is greater than in פירושי קמפרש and that's why there it's more מסתבר to say קמפרש to go בחר לשון אחרון and not to say קמפרש to go בחר לשון אחרון as explained by רש"י here

c) תוספות of המשך

i) For a reason not relevant here – the שיטה of רשב"ם is more מתיישב in the סוגיא here – the שיטה of רש"י is more מתיישב in the סוגיא in פרק השואל

5) רשב"ם of המשך

a) רש"י to קשיא

i) It's מסתבר that רב holds not only that איסתרא מאה מעי מאה מעי but also that צ"ו even though for רש"י would agree that there is no סברא to say מפרש in favor of לשון אחרון – so it must be that תפוס לשון אחרון understood that the דין of רב must be based on

6) מהרש"א

a) שאלה

i) Why does רשב"ם assume that even רש"י would agree that פירושי מפרש couldn't be the basis of going לשון אחרון if a person said צ"ו מעי instead of איסתרא מעי

b) תשובה

i) Because the לשון ראשון in איסתרא מאה מעי פירושי קא מפרש means a סלע גדול that has 100 מעה obviously can't be said for צ"ו מעי מאה מעי

ii) And even רש"י – who says (contrary to רשב"ם) that פירושי קמפרש applies for פירושי קמפרש in favor of following לשון אחרון – would agree that פירושי קמפרש would be understood in the אופן of גרועין and would result in פחות הלך אחר פחות as in פשוט

סוגיא דבן ננס חלק ה' רשב"ם בא"ד מתניתין איכא למימר

בא"ד מתני' איכא למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל וכדפרישית לבסוף כו' עכ"ל ר"ל כדאמר לעיל דאיכא למימר פרושי קמפרש ויחלוקו מה"ט ואיכא למימר פרושי קמפרש בכה"ג שפירש לבסוף דמה"ט כולה למשכיר ואין להקשות כיון דאסיק אדעתיה פרושי קמפרש דאמר לעיל ויחלוקו מי הכריחו לפרש דאיסתרא מאה מעי לבסוף אתמר הא איכא למימר שפיר דההיא דכולה למשכיר לא שמעי' ליה מההיא דאיסתרא משום דאיכא למימר בההוא דמרחץ דייחלוקו משום דפרושי קמפרש כדאמר לעיל וכן פירשו התוס' בשם ר"י דאיצטריך ליה דההיא דכולה למשכיר מה"ט וי"ל דהך מלתא דלא נימא הך סברא דפרושי

קמפרש כדאמר לעיל הא שמעי' ליה שפיר מהא דאמר רב חלוקין עליו חביריו על בן ננס דאי אית ליה האי סברא א"כ מנ"ל דחלוקין חביריו על בן ננס אימא דחביריו רשב"ג ור"י נמי אית להו האי סברא ולא ניחא ליה למימר דחלוקין עליו חביריו נינהו ולא הנהו דמרחץ כפירוש רשב"ם לעיל גופיה גבי זו ולא ס"ל שפי' (כלומר שפירש – ושלא כהגיהו "שפיר" בדפוס ווילנא) ועוד דשמואל נמי קאמר אבל חכמים כו' ע"ש דלא ניחא לן למימר דהנהו חכמים אחריני נינהו אבל ר"י בעל התוס' לא חש לזה דודאי איכא למימר דחלוקין עליו חביריו היינו חכמים אחריני ולא הנהו דמרחץ נינהו ואי לאו ההיא דאיסתרא הוה מצינן למימר פרושי קמפרש כדאמר לעיל ויחלוקו ורשב"ג ור"י דגבי מרחץ נמי דמה"ט קאמרי יחלוקו ומה"ט גבי זו ולא ס"ל כו' לא כתבו התוס' אלא דהכי משמע ליה דזו ולא ס"ל ולא משום דקאמר אבל חכמים כו' ודו"ק:

1) First הקדמה

- a) חלק calls "פירושי קמפרש דלעיל" רשב"ם the סברא of מפרש that (as explained in חלק בן ר' יוסי and רשב"ג to explain that עמוד א' on sets out on גמרא (ב') that פירושי מפרש was משכיר that still say יחלוקו in the משנה because of a ספק that תפוס לשון אחרון ננס

2) Second הקדמה

- a) see חלק ג' for
- i) a summary of a קשיא by רשב"ם at לעולם ד"ה that's not relevant here and the second תירוץ by רשב"ם to this קשיא that's based on a מסקנא by רשב"ם רב doesn't accept the פירושי קמפרש דלעיל – note that for the first תירוץ of רשב"ם (whose פרטים aren't relevant here) it's possible that רב accepts the סברא of פירושי קמפרש דלעיל
- ii) a ביאור that תוספות in fact relies on the first תירוץ of רשב"ם and therefore holds that רב can accept the סברא of קמפרש דלעיל
- iii) a וטריא in שקלא וטריא on whether רשב"ם חביריו בן ננס that are mentioned by רב – as well as the חכמים mentioned by שמואל – are רשב"ג and ר' יוסי of the משנה of מרחץ

3) Third הקדמה

- a) We established in חלק ד' that רשב"ם disagrees with רש"י who says that the "פירושי קמפרש" of the גמרא here refers to the מימרא of רב on איסתרא and that it's more מרחץ on רב refers to the מימרא of רב on רשב"ם
- b) רשב"ם notes that for his שיטה it turns out that the סוגיא deals with two "ענינים" of פירושי קמפרש
- i) The פירושי קמפרש דלעיל on עמוד א' where the גמרא said that the רשב"ג and ר' יוסי can hold that בעלמא תפוס לשון אחרון and still for מרחץ the דין is יחלוקו because of a ספק that the משכיר was מפרש
- ii) The "דלבסוף" קמפרש for רב on עמוד ב' that it's possible that בעלמא in fact doesn't say תפוס לשון אחרון and it's only based on קמפרש that he says for מרחץ that למשכיר כולו

- 4) ר"י שיטה – תוספות of המשך
- a) מרחץ of ר"י agrees with רש"י that the גמרא explains why רב needs to say the דין of מרחץ that איסתרא for דין כולו למשכיר despite his already having said his דין
 - b) But
 - i) While for רש"י the גמרא explains that if רב didn't say his מימרא on מרחץ we might have thought that his דין for איסתרא is based on קמפרש and that תפוס לשון אחרון רב doesn't say בעלמא in fact
 - ii) For ר"י the גמרא explains that if רב hadn't said his מימרא for מרחץ it's possible that although including for איסתרא the דין is still for תפוס לשון אחרון – still for מרחץ the דין is לשוכר because it's ודאי that the משכיר by his לשון אחרון כולו לשוכר meant the פירוש דלעיל and as a result
- 5) מהרש"א
- a) רשב"ם to קשיא
 - i) Now that we've established that רשב"ם in this סוגיא refers also to the "ענין" of מרחץ for פירוש קמפרש לעיל
 - ii) Why doesn't רשב"ם in this סוגיא of איסתרא follow the שיטה of ר"י
 - b) תירוץ
 - i) We established that רשב"ם in his second תירוץ mentioned in the second הקדמה holds that it must be that רב doesn't accept the סברא of פירוש קמפרש דלעיל
 - c) קשיא
 - i) קשיא
 - (1) Why does ר"י hold that רב does accept the סברא of פירוש קמפרש דלעיל for מרחץ
 - ii) תירוץ
 - (1) We've also established that תוספות relies on the first תירוץ of רשב"ם for פירוש קמפרש דלעיל of סברא רב accepts which it's possible that

סוגיא דבן ננס חלק ו' תד"ה פירוש קמפרש

תוס' בד"ה פרושי כו' ול"ג לפי זה אי אתמר בהא ולא אתמר בההיא כו' עכ"ל דלישנא ולא אתמר בההיא משמע היינו הך דמשכיר דפריך מיניה ועל זה אינו מפרש כלום כו' וק"ל:

- 1) Refer to 'וכו' to teach that איסתרא רב needs to say why רב needs to say the דין of מרחץ that כולו למשכיר presumably because תפוס לשון אחרון רב already said for מרחץ that תפוס לשון אחרון because ד' חלק for a קשיא by the גמרא on why
- 2) Refer also to – בקיצור – גמרא of the תירוץ of רש"י and רשב"ם of שיטת ד' חלק for – and for רשב"ם that from the דין of מרחץ we wouldn't know that תפוס לשון אחרון – and for רש"י that from the דין of איסתרא we wouldn't know that תפוס לשון אחרון
- 3) מהרש"א as explained תוספות

- a) There is a גרסא for the תירוץ of the גמרא that includes the **bolded** words that follow
אי איתמר בהא ולא איתמר בההיא מהו דתימא פרושי קמפרש קמ"ל
- b) Now "בהא" means "this" and refers to the מימרא of רב on איסתרא with which the גמרא begins this portion to the סוגיא – and "בההיא" means "that" and refers to the מימרא of רב on מרחץ – and the גמרא means that **אי איתמר באיסתרא ולא איתמר במרחץ** מהו דתימא פרושי קא מפרש קא משמע לן
- c) Now for רשב"ם this גרסא isn't appropriate since from the מימרא of רב on איסתרא we know that תפוס לשון אחרון – but for רש"י the גרסא is correct because the מימרא of רב on איסתרא might be based on פרושי קמפרש and doesn't clearly teach that תפוס לשון אחרון

סוגיא דבן ננס חלק ז' בא"ד ואם תאמר

בא"ד וא"ת לפירוש רש"י כו' וי"ל דשאני ההיא דגט כו' ולא שייך כולי האי פרושי קמפרש עכ"ל מיהו לגבי צריכותא שכתבו התוס' לקמן אמלתיה דרב המ"ל דאיצטריך ההיא דאיסתרא משום דלא נימא למיזל בתר פחות שבלשונות כההיא דגט פשוט וכ"כ התוס' בס"פ השואל ע"ש ודו"ק:

- 1) First הקדמה – Refer to 'חלק ד' for the שיטה of רש"י in this סוגיא – בקיצור that the גמרא answers that if רב hadn't said the מימרא of מרחץ we might have thought that the מימרא of רב on איסתרא that תפוס לשון אחרון prevails is based on פרושי קמפרש and doesn't prove that רב holds that בעלמא we're תפוס לשון אחרון
- 2) Second הקדמה – refer also to 'חלק ד' for
 - a) a פשוט by קשיא from תוספות where the גמרא in a somewhat similar case relies on סברא of "גרועין" based on אחר פחות שבלשונות to be פרושי קמפרש
 - b) and a תירוץ by תוספות that the גמרא in פשוט גט deals with לשונות that are מזה זה רחוקין זה מזה זה רחוקין זה מזה זה מפרש קא מפרש to be פחות אחר פחות and that's why the גמרא there actually follows מפרש קא מפרש – while the לשונות in the case of איסתרא aren't זה מזה זה רחוקין זה מזה זה רחוקין זה מזה זה מפרש קא מפרש to be פחות אחר פחות and that's why the גמרא says that were it not for the מימרא of רב on מרחץ we might have thought that רב in this case because of פרושי קמפרש goes instead of תפוס לשון אחרון בתר פחות שבלשונות
- 3) "ואיצטריך כל תלת מילי דרב" – דף קו. at תוספות of המשך
 - a) תוספות explains why from other מימרות of רב the גמרא couldn't have derived that איסתרא דין for תפוס לשון אחרון בעלמא unless רב had also set out his דין
 - b) תוספות goes further in פרק השואל and says even if we had derived from the other מימרות that רב holds בעלמא that תפוס לשון אחרון still – if רב hadn't said his מימרא for איסתרא we might said that איסתרא is an exception where the דין is פחות אחר פחות based on the מפרש קא מפרש and the סברא of גרועין that's set out in פרק גט סלעין וכו' for פשוט
- 4) מהרש"א

- a) קשיא
- i) Why is ר"י concerned with the שיטות of רשב"ם and ר"י given that he disagrees with them
- b) תירוץ
- i) We established in ד' חלק that the שיטה of רשב"ם is מתיישב better in our סוגיא and that the שיטה of רש"י is מתיישב better in פרק השואל so the דיחויים of both שיטות are valid and can be relied on to explain why the three מימרות of רב are needed
- ii) איסתרא of מימרא why the שיטה of ר"י then notes that it's a קשיא to his own שיטה (combined with the מימרא on מרחץ to make clear that there's no exception for מרחץ) isn't enough to teach כור בשלשים for תפוס לשון אחרון
- iii) ר"י answers that for the שיטות of רשב"ם and רש"י given the דיחויי mentioned by תוספות there remains the קשיא of how in fact we derive that תפוס לשון אחרון for רב – so it must be that עיקר טעם נינהו לאו עיקר טעם נינהו – and ר"י can use the same and the הנך דיחויי לאו עיקר טעם נינהו namely שיטה to his קשיא to מהלך that רב holds that תפוס לשון אחרון could be derived from any of the מימרות

סוגיא דבן ננס חלק ט' בא"ד וההיא דבא

בא"ד וההיא דבא באמצע החודש איצטריך לאשמועינן דזו ולא ס"ל ולפרש המשנה כו' עכ"ל הוא תמוה דהא מההיא דבאמצע החודש לא שמעינן דזו ולא ס"ל דאכתי אימא דזו וס"ל והך דבאמצע חודש כו' היינו טעמא משום דפרושי קמפרש כדאמר רבי אבא לעיל כמו שהקשו רשב"ם ותוספות לעיל ואם כתירוצם דזו משמע הכי דלא ס"ל א"כ בלאו הך דבאמצע חודש נמי נימא הכי ואם נאמר דלאו דוקא דאשמועינן דזו ולא ס"ל אלא הך מלתא דבאמצע החודש אשמועינן אם כן מהך דראשון ראשון קנה נמי לא קשיא דאיצטריך ליה דלא נימא זו וס"ל ומצאתי בתוספות ישנים שטעות נפל בדבריהם וכן צ"ל איצטריך לאשמועינן אבל חכ"א הלך אחר פחות שבלשונות וזו ולא ס"ל וההיא דבאמצע החודש איצטריך לאשמועינן לפרש המשנה וההיא דראשון כו' ותו לא מידי ודו"ק:

1) גרסא according to our תוספות

[למילף דחכמים לית להו תפוס לשון אחרון איצטריך לשמואל] לאשמועינן אבל חכמים אומרים הלך אחר פחות שבלשונות – וההוא דבבא באמצע חדש איצטריך לאשמועינן דזו ולא סבירא לי' ולפרש המשנה – וההיא דראשון ראשון קנה (ד)איצטריך לאשמועינן דתפיסה שלו תפיסה היא דמההיא דהמשכיר לא שמעינן תפיסה דאיכא למימר משום דאודי לי'

2) מהרש"א

- a) קשיא
- i) Why does תוספות say that the מימרא by שמואל that ר' יוסי and רשב"ג who serves בבא באמצע חדש deals with מרחץ in the משנה of יחלוקו say תפוס לשון אחרון who don't hold for משנה the מפרש (1) not only to be

- (2) but also to teach that זו ולא ס"ל namely that שמואל himself also disagrees with תפוס לשון אחרון בן ננס
- ii) after all we established in ב' חלק that based on פירושי קמפרש the דין for מרחץ would be תפוס לשון אחרון בן ננס even for בא באמצע חדש for יחלוקו
- b) תירוץ Possible
- i) here relies on תד"ה אלא לעולם תוספות (חלק ג' where (as explained in דף קה: on "זו דברי בן ננס אבל חכמים אומרים הלך שמואל that תוספות says that the words of שמואל that תוספות "זו ולא סבירא are themselves enough to teach for שמואל that שבלשונות" לי
- c) תירוץ to the פירכא possible
- i) Then – to teach that זו ולא ס"ל is ought to have said that based on the words שבלשונות הלך אחר פחות שבלשונות of שמואל on the פירוש of מרחץ is also needed to prove that שמואל doesn't say תפוס לשון אחרון
- d) another תירוץ possible
- i) here is ללא דוקא when it says that the פירוש of שמואל to the משנה teaches that שמואל doesn't say תפוס לשון אחרון – and at this point in fact תוספות hasn't said how we know whether שמואל agrees with בן ננס or with חכמים
- e) פירכא
- i) Then – to explain why שמואל also needs to say the מימרא of כור בשלשים – כור מימרא of שמואל needs to say the מימרא of כור בשלשים to make clear that זו ולא סבירא לי' and that the reason why ראשון ראשון תפיסה isn't that תפוס לשון אחרון but is based on קנה
- f) תירוץ
- i) The correct גרסא in תוספות is the גרסא of תוספות ישנים that it's from בן ננס זו דברי בן ננס that we derive not only the שיטה of חכמים but also the שיטה of שמואל himself that זו ולא סבירא לי' – then needs to say שמואל – not only for חכמים but also for himself – that the משנה of מרחץ on יחלוקו is based on תפיסה and אודי אודי as explained in חלק ג' – and שמואל further needs to say the מימרא of כור בשלשים to explain that תפיסה is effective even without אודי אודי also as explained in חלק ג'

סוגיא דפחות משתות חלק א' תוספות ד"ה ה"ג ולטעמיה

בד"ה ה"ג ליטעמיך כו' ורב יהודה דאיתיב כו' דהכי קתני פיתת עד שתות כו' דהא בשום הדיינים נמי כו' עכ"ל אבל לרב הונא ליכא לפרושי הכי דכיון דשתות נמי הגיעו הכא לא ה"ל למיתלי הפחות משתות בשום הדיינים מיהו קצת דחוק מאי קאמר וליטעמיך הא הגיעו קתני כו' הא לרב יהודה ניחא בפשיטות וצ"ל דלפי סברת המקשה דמפרש הברייתא בשתות גופיה קאמר וליטעמיך כו' ודו"ק:

1) משנה

מוכר שאמר כור עפר אני מוכר לך בסימניו ובמיצריו – פחות משתות הגיעו
ללוקח יותר משתות ינכה ולא הגיעו

2) גמרא

a) רב יהודה and רב הונא of מחלוקת

- i) פחות says if the פחת was שתות then הגיעו the same as if the אונאה was משתות
- ii) יותר says if the פחת was שתות then הגיעו לא the same as if the פחת was משתות

b) רב הונא to קשיא

- i) בסימניו ובמיצריו פחת שתות או הותר שתות הרי הוא כשום הדיינים הגיעו – ברייתא
- ii) Now for ביטול מקח for יתר משתות counts as טעות שתות שום הדיינים all agree that a טעות שתות should be לא הגיעו the same as for יתר משתות – so that for the דין for שתות should be לא הגיעו the same as for יתר משתות

c) רב הונא for גמרא of תירוץ

- i) רב הונא asks "ולטעמיך"

3) ולטעמיך of רב הונא means by ביאור – תוספות

- a) that the ברייתא compares בסימניו ובמיצריו to שום הדיינים apparently supports רב יהודה – but the ברייתא is סותר itself because it also says for בסימניו רב הונא and this directly supports שתות או הותר שתות הגיעו that
- b) to avoid this סתירה it must be that by comparing בסימניו ובמיצריו to שום הדיינים the ברייתא means that just as for שומא the דין is fixed in relation to שתות (namely whether the טעות is משתות or שתות or יותר משתות – בסימניו ובמיצריו is also calculated in relation to שתות (unlike for הן חסר הן יתר where the דין is fixed in relation to לסאה) – but the ברייתא doesn't compare a פחת of שתות for בסימניו ובמיצריו with a טעות of a שתות שומא and in fact for בסימניו ובמיצריו the דין is לא הגיעו and for שומא the דין is לא הגיעו

4) תוספות of המשך

- a) how does רב יהודה understand the apparent סתירה in the ברייתא itself – שאלה
- b) ברייתא reads the ברייתא as if it used the word "עד" – namely the ברייתא teaches that the דין for בסימניו ובמיצריו is similar to שום הדיינים only for פחת או שתות (where the דין is הגיעו for both cases) – but the ברייתא says nothing for שתות and יותר משתות and implies that the דין for both is לא הגיעו

5) מהרש"א

- a) The מהלך of שתות עד obviously isn't available to רב הונא because then the ברייתא would have implied that for שתות the דין is לא הגיעו both for בסימניו ובמיצריו and שומא as proposed by רב יהודה

6) מהרש"א of המשך

- a) קשיא

- i) Since ברייתא as we've explained (that the ברייתא means עד שתות) why does the מקשה in the גמרא say that רב הונא asks ולטעמך
- b) תירוצ
- i) The מקשה didn't realize the מהלך of רב יהודה based on עד שתות and assumed the שתות גופי meant ברייתא

סוגיא דפחות משתות חלק ב' רשב"ם ד"ה הכי גרסינן

בפרשב"ם בד"ה ה"ג בסדר המשנה פחות שתות הגיעו כו' עכ"ל כ"ה בכל פרשב"ם בכל הספרים הישנים ומהרש"ל הגיה בפרשב"ם דה"ג פחות משתות הגיעו כו' ואפשר שהכריחו להגיה כן משום דלפי הגירסא במשנה פחות משתות הגיעו כו' דהיינו ע"כ רב יהודה יפרש בו עד שתות הגיעו כמ"ש התוספות ומאי פריך לקמן מברייתא דפחות שתות כו' כשום הדיינין הגיעו כו' ולטעמך הגיעו קתני כו' וקשיא לרב יהודה כפרשב"ם הא איכא לאוקמא נמי כמתניתין דפחות משתות היינו עד שתות וכמ"ש התוספות אלא ע"כ לפרשב"ם דפחות שתות בברייתא לא משמע ליה אלא שתות גופיה ובמתניתין גרסינן פחות משתות הגיעו מיהו אין זה מכרעת להגיה כל ספרים הישנים שבפרשב"ם דפחות שתות נמי משמע עד שתות לרב יהודה במתניתין כמ"ש התוספות אלא משום דברייתא קתני לגבי כשום הדיינים משמע ליה בשתות גופיה קאמר הכי שיהיה כשום הדיינים ודו"ק:

- 1) משנה of רשב"ם גרסא
- a) based on פחות שתות הגיעו – ספרים ישנים
- b) Based on הגהת מהרש"ל – פחות משתות הגיעו
- 2) מהרש"א as understood by מהרש"ל
- a) ספרים ישנים of גרסא to קשיא
- i) The words פחות שתות הגיעו mean that if there's a פחת of שתות – how can לא הגיעו the דין אונאת שתות רב יהודה say that
- ii) And it can't be that רב יהודה understands פחות שתות הגיעו to mean פחת עד שתות – because if so the גמרא should have realized that (as explained by תוספות in חלק א') that the פחת שתות in the ברייתא of שום הדיינים also means פחת עד שתות with the result that the גמרא ought not to have asked רב יהודה to ולטעמך
- b) It follows that
- i) the correct גרסא of רשב"ם in the משנה is "פחות משתות הגיעו" which means that if there's a פחת that's less than a שתות – it results that the משנה doesn't deal with פחת of שתות and רב יהודה can say the דין is לא הגיעו – while the שתות גופי (without a מ"ם) does deal with שתות ברייתא because the ברייתא says there's a קשיא of ולטעמך רב יהודה to הגיעו
- 3) מהרש"א
- a) The גרסא of ספרים ישנים is correct because רב יהודה in fact reads פחות שתות in the משנה as meaning פחת עד שתות

- i) מעות gives רביע a ראובן or קרקע gives רביע a ראובן שמעון
 - ii) The ספק of רב אסי is whether they're יורשין and שמעון needs to give half of his חלק to ראובן per רב or they're באחריות שלא לקוחות per שמואל – and since ממון חלק of his שמעון need pay only a רביע it follows that המוטל בספק חולקין
 - iii) now רב himself holds that שמעון can't be בזוי מסלק but רב אסי holds that even if רב is correct that יורשין הווי still contrary to רב the אחין can be בזוי מסלק
- b) רב אסי of שיטה on פירוש שני
- i) רביע במעות **and** רביע בקרקע a ראובן gives שמעון
 - ii) The ספק of רב אסי is whether per רב they're יורשין and שמעון needs to give half of his חלק to ראובן for which there can be no סילוק בזוי – or whether שמעון needs to give half of his חלק to ראובן because אחין שירשו count as לקוחות (unlike שמואל who says they count as באחריות) for which there can be סילוק בזוי
- 3) פירוש שני to קשיא – רשב"ם
- a) for רב אסי follows neither the שיטה of רב nor the שיטה of שמואל and this goes against a כלל that where a third אמורא is מסופק on whether the הלכה follows one of two earlier אמוראים the third אמורא agrees במקצת with the first אמורא and במקצת with the second אמורא
- 4) תוספות
- a) Must be that לשון שני is correct – because for the first לשון of רשב"ם there is the following קשיא
 - b) קשיא
 - i) the גמרא could have achieved the same result (that ראובן pays only a רביע in קרקע or מעות) with the following מהלך – רב אסי agrees with שמואל that אחין are לקוחות but is מסופק whether שמואל is correct that באחריות (in which case ראובן is ויתר and is מפסיד) or (in which case שמעון is מפסיד and needs to pay חצי either בקרקע or by סילוק בזוי) and because המוטל בספק חולקין it follows that שמעון pays only a רביע and can be מסלק this במעות
- 5) מהרש"א
- a) קשיא
 - i) Why doesn't תוספות answer that in fact the first שיטה is correct and the reason the גמרא doesn't follow the מהלך of the קשיא of תוספות is that רב אסי in this מהלך doesn't say even כרב מקצת
 - b) תירוצ'
 - i) Although the מהלך of the קשיא of תוספות would be **based** entirely on שמואל and wouldn't be **based** at all on רב – the actual דין follows רב to the extent payment is made for רביע and the דין follows שמואל (who says שלא כלוקח) to the extent that payment isn't made for the other רביע

- ii) And this ought to be enough for us to consider that **רבי אסי** counts as **כרב** even though **רבי אסי** (unlike **רבי אסי**) holds that **שמעון** can be **בוזי** – after all even for the first **שיטה** where **רבי אסי** is **מסופק** whether **הווי** or **יורשין** **הווי** **per רב** or **יורשין** **הווי** **per רב** still **רבי אסי** holds that if **רב** is correct that **רב** is still **מסופק** (unlike **רבי אסי**) the **דין** is that **שמעון** can be **בוזי**
- c) מהרש"א of המשך
- i) in fact it's preferable to follow the מהלך of the קשיא of תוספות where the ספק is whether **רבי אסי** holds that **שמעון** can be **בוזי** – because for this מהלך it's not necessary to say for the צד of the ספק that the הלכה is **כרב** that **רבי אסי** is still **מסופק** with **רב** and holds that **רבי אסי** can be **בוזי**
- ii) this preference also explains why for פירוש שני the גמרא doesn't say that **רבי אסי** follows **רב** (and that's why **שמעון** needs to pay a full חצי) – but is **מסופק** with **רב** and holds it's a ספק whether **שמעון** can be **בוזי** and that's why **שמעון** can be **בוזי** (half of his חצי) **רבי אסי** only **מסופק**

דף קז:

תד"ה מסתיי'

[דף קז עמוד ב] בד"ה מסתייה דקא כו' דשנים הפחותים מדברים תחילה עכ"ל בזה יתיישב דלמאי דלא אסיק אדעתיה נקיט מיהת תרי קמאי בידך כו' ופריך אדרבה הא ארעא קי"ג שויא כו' אמאי לא פריך בפשיטות טפי דאימא האי ארעא מאה וששה וב' שלישי דינר היה שוה האי דקאמר שלשים טעי בתליסר ותלתא לקמיה והאי דקאמר מנה קא טעי תליסר ותלתא לאחוריה ובדין הוא דלימא לגרועי טפי אלא סבר מסתאי דקא גרעי כולי האי מחבראי ויתיישב נמי גם לפי המסקנא דלא נימא פ"ו ושני ושלישי הוה שוה והאי דקאמר מנה טעה תליסר ותלתא לקמיה והאי דקאמר פ' טעי תליסר ותלתא לאחורי' ובדין הוא דאיבעי הוא לגרועי טפי אלא סבר מסתאי כו' דכיון דהפחות מדבר בתחלה לא שייך למימר הכי ובחידושי רמב"ן כתב בזה דרך אחרת ע"ש:

1) גמרא

- a) If **ראובן** and **שמעון** are **דיינים** on a **שומא** of **נכסי יתומים** and their **שומא** is as in the following table

80 (20 דינר)	ראובן	
100 (25 דינר)	שמעון	
120 (30 דינר)	לוי	

- b) **ראובן** and **לוי** hold that **שמעון** – namely the 40 difference between **ראובן** and **לוי** is divided by three to yield $13\frac{1}{3}$ – this amount is considered the amount on which **שמעון** – we therefore assume that the correct value is $93\frac{1}{3}$ or $13\frac{1}{3}$ more than the 80 of the lowest **שומא** – and that **שמעון** intended to overestimate by $13\frac{1}{3}$ to say $106\frac{2}{3}$ but said 100 because he thought that **שמעון** to say 20 more than **ראובן**
- c) קשיא

- i) Say instead that the correct value is $113\frac{1}{3}$ – שמעון who said 100 underestimated by $13\frac{1}{3}$ – and לוי who said 120 intended to overestimate by $13\frac{1}{3}$ to say $126\frac{2}{3}$ but said 120 because he thought 'מסתיי' to say 20 more than the שומא of שמעון
- d) תירוץ
 - i) We prefer to say the correct value is $93\frac{1}{3}$ instead of $113\frac{1}{3}$ because if it's worth the larger amount it's certainly worth the smaller amount and תפסת מרובה לא תפסת
- 2) תוספות
 - a) שאלה
 - i) How does שמעון know what ראובן will say
 - b) תשובה
 - i) The דיינים announce their שומא starting with the lowest שומא first
- 3) מהרש"א
 - a) This מהלך also resolves the following two קושיות
 - b) First קשיא
 - i) Before the גמרא said that תפסת מרובה לא תפסת and the גמרא asked that maybe the correct שומא is $113\frac{1}{3}$ – why didn't the גמרא more simply propose that the correct value is $106\frac{2}{3}$ – לוי spoke first and was טועה by $13\frac{1}{3}$ to say 120 – and שמעון wanted to say $93\frac{1}{3}$ which is $13\frac{1}{3}$ less than the correct שומא but having heard לוי say 120 שמעון thought that 'מסתיי' to be 20 less than לוי
 - c) Second קשיא
 - i) Even after the גמרא said that תפסת מרובה לא תפסת why don't the גמרא say that the correct value is $86\frac{2}{3}$ – שמעון overestimated by $13\frac{1}{3}$ and said 100 – ראובן underestimated by $13\frac{1}{3}$ and wanted to say $73\frac{1}{3}$ but thought 'מסתיי' to say 20 less than שמעון

הדרן עלך בית כור